

Min tid som politiker

ELSIE RENÉE

Det började med att svärfar och jag satt och skojade när han plötsligt sa: jag skall anmäla dig som kandidat till stadsfullmäktige för Högern. Bra skämt – tills jag blev kallad till presentation. Kände inte en kotte, så ingen risk att någon skulle plädера för mig. Men, Astrid Bengtsson – välkänd högerkvinna – gjorde det. Hon hade bott i samma samhälle som jag på Österlen. Det visade sig att våra mödrar var barndomsvänner. Det gick vägen, sista plats på listan, nr 48 tror jag.

Egentligen hade det börjat nån gång i mitten på 40-talet när jag gick med en väninna på MUF-möte.

Kvinnoklubben

När jag sen stod på valsedeln dröjde det inte länge förrän Brita Berlin ville ha mig med i kvinnoklubbens styrelse. Precis som de flesta ungdomar tänkte jag: aldrig i något så antikt som en kvinnoförening. Jag som i den vevan varit förhandlare för folkskollärarinnorna med småskollärarinnorna och folkskollärarna i Malmö och lyckats få ett förbund, det första i landet om jag inte minns fel. Men, Brita Berlin var en framstående kvinna som man inte bara sa nej till. Vid första mötet med styrelsen fick jag rådet: räck dem inte lillfingret, då tar de hela handen! Det blev nästan hela jag. Och jag är tacksam – vad hade jag inte annars gått miste om i livet? Här fanns många förebilder, kvinnliga och manliga, många vänner.

”Hundratals människor och moderater varenda en”, som jag konstaterade på en moderatstämma.

En stor aktiv kvinnoförening fanns i Malmö. Det var föredrag och diskussioner i olika samhälls-, familje- och kvinnofrågor, framstående talare från olika delar av landet, intressanta utfärder och besök, bl.a. på institutioner och företag. Våra duktiga kvinnor skötte bl.a. valbyråerna, men vi vägrade vara kaffekokerskor. Ibland ställde våra äkta män upp som servitörer på kvinnoföreningens möten där det hände att vi var upp till tvåhundra medlemmar.

När jag presenterades i kvinnoklubben tittade en dam bistert på mig och frågade: kan hon laga mat? Jag lugnade henne med att det sista jag

gjorde innan jag gick till mötet var att lyfta konserveringsapparaten av spisen.

Ett av de värsta exemplen kom vid en utställning på Malmö museum. Kan det möjligen ha varit kvinnoåret 1975? Den ansvariga demonstredade sitt verk med orden: ”Detta är min hämnd på hemmafruarna som har klandrat mig för att jag arbetar istället för att vara hemma med mina barn.” Hon hade dukat ett runt bord till kaffet, placerat några kvinnliga dockor runt bordet och hängt pratbubblor i trådar från taket. Vad det stod på pratbubblorna vet jag inte, kanske bara bla bla bla.

Samarbete

Samarbete var sedan länge etablerat i årliga Skånekvinnornas dag från M- och L-län och fyrstadskretsen (Malmö, Lund, Landskrona och Helsingborg). I fyrstadskretsen samarbetade man både på kvinno- och partisidan, naturligtvis speciellt inför valen. Särskilt talarutbildningen var viktig, som fröknarna Bennet lät oss hålla på deras härliga gård. Delikata måltider ingick. Speciellt minns jag den gången en mystisk spion smög i buskarna, förklädd till Bang (Barbro Alving). Det var Brita Heijl från Landskrona som kunde konsten att ställa kluriga frågor. Lärorikt.

När Britt Mogård var ordförande efterlyste hon förslag om hur vi skulle få fler kvinnor i politiken. Vi föreslog en flerårig utbildning riktad till handplockade påläggskalvar. Den skulle ha Kvinnliga Medborgarskolans höga standard. T.o.m. manliga kommunalråd var avundsjuka för att vi kvinnor hade den skolan. Påläggskalvarna skulle direkt vidarebefordra kunskaperna till en grupp på hemmaplan. Den fleråriga utbildningen har fortsatt flera år med nya grupper.

Vi knöt vänskaps- och arbetsband över sundet med Konservatives kvinnor i Köpenhamn-Fredriksborg, inbjöd varandra till möten, utfärder och diskussioner. Mycket uppskattat, så pass att Köpenhamns valgerförenings 10:e krets bad oss förmedla en önskan om samarbete med Malmöförbundet 1974. Vi föreslog debatt om avlopp med visning av Klagshamnsverket.

Kvinnorna och partiet

Man blev kallad till första mötet i Malmö där det bl.a. diskuterades namn till partistyrelsen. Det ena namnet efter det andra diskuterades

tills nykomlingen pep: Finns det inga kvinnor i Högern? På frågan vad jag hade för förslag svarade jag: ”Det vet ni mycket bättre än jag.” De föreslog Stina Gunne, som kom in i partistyrelsen. Den taktiken var framgångsrik även senare.

1969, den 27 februari hade jag avancerat i graderna till ordförande i Kvinnoföreningen och i samma veva vice ordförande i Malmöförbundet. Våra herrar var inte vana vid att ha kvinnor med när styrelsen (=män) sammanträdde genom att tura på sundet, varför jag fick besked att en viss fråga redan var beslutad. Det var den gången!

1969 var det trots allt värt att fira kvinnors rösträtt 50 år med en kavalkad i Kungsparken. Det året jobbade vi intensivt med uppslag, författande av olika tablåer, osv. men det stora sammanhållande temat med tidsmaskinen skrevs av Maj Gyllstedt under sommaren. Till olika roller engagerade vi unga och äldre damer och herrar, bl.a. fick en MUF-Dieden spela sin anfader. Vernis-sagen av unika kvinnofoton, ordnade av Wiveka Sökjer-Petersen, blev mycket uppskattad. Kavalkaden inbjöds att framträda i Stockholm också, men ledighet från arbeten och resor gick inte att ordna. Kavalkaden hade sammansvetsat styrelsen till ett team, som många år kunde arbeta framgångsrikt i politiken. En del av oss träffas fortfarande.



Elsie Renée

Partistämor, riksdagsval och kommunalpolitik

Dalande siffror för M! Är vi snart under 10%? Sten Sterning och jag ventilerade frågan. Som gammal ombudsman hade Sten lösningen: en extra partistämma. Malmö, Göteborg och Stockholm förfogade över tillräckligt många ombudsstämmor, och Sten fick sina kommunalrådsvännar med på noterna. Vem skulle vi då välja? Gösta Bohman, förste vice i Stockholm, som fyrstadskvinnorna omtänksamt nog hade inbjudit till Malmö för påseende och -hörande. Honom ville vi ha! Och fick vid stämman på Åsögymnasiet och Staffan Burenstam Linder på köpet, som vi också fått höra i vår kvinnoklubb.

1972 hölls partistämma för första gången med TV. Gösta Bohman, något nervös, ”Jag sköter politiken”. Vi andra tre, en man från norr, en



Fyra kvinnor – fyra städer: Elsie Renée, Malmö, Gunnel Frostell, Lund, Berit Mohlin-Erbeus, Helsingborg och Margareta Lundahl, Landskrona.

ungdom från mellansverige och av någon outgrundlig anledning jag som kvinna från söder, ditkommenderade av ombudsmännen. Det var spännande. Mest spännande vem som skulle vinna kapplöpningen efter utsändningen fram till oss på podiet. Leif Cassel med längst ben blev etta och flåsade: vad gjorde du i källaren? Det var till mig, som svarat på journalistens fråga hur jag blev moderat.

1973 var det val till riksdagen. Då skulle fler M-kvinnor in i riksdagen. Hur? Styrelsesammanträde med veteranen Ebba Hagberg som förstärkning.

Hon kunde berätta om tidigare försök att lansera en kvinnolista. Hur gå till väga? Inte mot partiet, dvs. männen, utan att få dem intresserade av att få fler kvinnoröster till oss. Andre vice ordförande i Malmöförbundet utsågs att föra vår talan hos ordföranden och ombudsmannen. Fyrstadskvinnorna var naturligtvis redan med på noterna och levererade ett oslagbart namn med gångbar titel: professor Ulla Jacobsson. Karlarna fattade att röster var att vinna (utan risk för de manliga mandatet, trodde de). Vi var noga med att båda listorna var likvärdiga och skulle behandlas lika i alla avseenden, vilket inte gillades av alla. I Helsingborg

revs våra affischer för kvinnolistan ner. I Malmö rapporterades att andra listor var lagda ovanpå våra kvinnolistor i någon vallokal. Vi slet som djur och kunde bärga skörden: antalet röster översteg alla förväntningar och kom alla negativa spådomar på skam. Tredje mandatet blev vårt, fyrstadskretsen fick dessutom ett fjärde mandat, ett utjämningsmandat.

Listan var naturligtvis i verkligheten beslutad av fyrstadskretsens förbundsstyrelse. Enhälligt. Ett par missnöjda Malmöherrar morrade också i SDS. När nyheten om kvinnolistan spreds över landet verkade alla partier få stora skälvan. Och antalet kvinnor i riksdagen fördubblades!

Inför valet 1976 stod inte Ulla Jacobsson till förfogande längre. Goda råd var dyra. Vi fick veta att ”om kvinnorna ska ha en lista ska ungdomarna ha en, med Joakim Ollén i toppen”. Olle Aulin var redan riksdagsman, från Malmö liksom Joakim Ollén – och jag, som kom först av kvinnorna i fyrstadskretsen i medlemsröstningen. ”Eftersom det redan är bestämt (av vem?) att Joakim Ollén skall stå först på ungdomslistan måste Gunnel Frostell från Lund toppa kvinnolistan” löd budet.

(*Kvp*): ”Fyrstadskretsens m-kvinnor vill toppa med Renée”. Så blev det också. Tyvärr förlorade vi det mandat vi hade kämpat så hårt för 1973, och som vi även kämpade för bl.a. med tusentals vykort i färg med de första kvinnonamnen på kandidaterna från de fyra städerna.

1973 hade hälften av rösterna på kvinnolistan kommit från Malmö, nu blev jag suppleant till riksdagen.

Det var väl andra gången jag kanske hade kunnat komma in i riksdagen. Första gången var efter Eva Karlssons tragiska bortgång i flygolyckan i Ängelholm, då jag kontaktades av gruppledaren med besked att packa väskan. Efter en tid kom kontraorder. Vi hade då listor med två personliga suppleanter till varje riksdagsman. Suppleant nummer ett för Eva Karlsson tackade nej, men så visade någon regel att en suppleant inte kunde ersätta en suppleant. Nästa och sista namn var prosten Per Blomqvist i Lund, som gjorde en fin insats i riksdagen.

Så blev det enkammarriksdag med 350 ledamöter. Hur matematik-kunskaperna var i riksdag och departement kan man undra över. Så fick vi (världens enda?) lotteririksdag och visa beslut fattades. Vid nästa val reducerades antalet ledamöter med en.

Gissa vem som kom på nr 350!

Ännu ett riksdagsval, ingen kvinnolista, men jag kom på ev. valbar plats i medlemsröstningen. Lång debatt på nomineringsstämman i Malmö. Margit Gennser, längre ner på listan, fick gå före. Jag antar att man

ansåg att partiet måste ha förstärkning på ekonomisidan i riksdagen. Fyra gånger nästan-kanske-riksdagsplats. Inte för att jag sörjer det minsta, ett så omöjligt fruntimmer kan man naturligtvis inte ha i riksdagen.

När jag varit i Stockholm har jag ofta gått in i riksdagen och lyssnat på debatten. Av en slump bevittnade jag Olof Palmes (berömda) kovändning i talarstolen angående momsens. Nu diskuterades enmansvalkretsar. Hur många kvinnor, utom s-märkta, blir det då? Dags att starta kvinnoföreningar igen till vad nytta det hava kan. Men en sak är säker: utan kvinnoföreningens lojalitet hade styrelsen och de mest aktiva aldrig orkat slåss mot politiska motståndare, dumhet och avundsjuka. Lättast var duellerna med socialdemokraterna och deras kvinnoorganisation. Värre var det då att behöva spilla krafter när vi angreps av våra egna, framför allt MUF:are av båda könen. Då och då dök ju frågan upp i deras små huvuden att de skulle lägga ner kvinnoföreningen. Speciellt minns jag ett årsmöte när stackars greve von Rosen travade länge i korridoren innan han kunde få berätta om sin bana som chef för att bygga upp Etiopiens luftförsvaret och som matbombare i Katanga i Afrika.

I kommunfullmäktige nära 25 år

Sedan länge hade vi i Malmö haft två kvinnor i kommunfullmäktige. Vi måste bli fler! I stans styrelser var det ännu värre. Kvinnoföreningen lämnade listor med minst ett kvinnonamn till varje styrelse. När det inte blev tillräckligt lämnades utförlig meritförteckning för var och en. Imponerande! Så den manliga reaktioner var: Vad är det för något? Meritförteckning behövs inte! Nej, naturligtvis inte för karlar, men det behövs för kvinnor.

Vi behövde ha en kvinna i stadens valberedning som bevakade alla poster. Lite duster blev det när t.ex. män flyttades eller med mångas önskan fick sitta kvar av speciella strategiska skäl.

Motioner i kommunfullmäktige tror jag inte har gett många resultat. Ett par av kulturmotionerna har verkligen tillstyrkts, t.ex. när kommunalrådet (m) Sven-Erik Eriksson bad mig vara med på en motion om att Malmö skulle skaffa en Max Valter Svanbergsamling. Max Valter Svanberg var med på förslaget och skänkte en hel del verk från olika tider till ett museum. Mig skänkte han en bok med och om sina verk – på japanska. Malmö stad satsade 1 miljon kronor under tio år.

Min motion om romanpristävling inför invigningen av nya biblioteket blev verklighet. ”Vinnare av Malmö Stads stora romanpristävling” var Sven-Olof Lorenzen. Boken kom ut 1992, tidigare än tänkt p.g.a. att biblioteksbygget försenades.

En gång blev det stora rubriker och bilder i tidningarna. ”Slagsmålet i Kommunfullmäktige”, bilder med nerrivet draperi. Fullmäktiges ordförande och en moderat ingrep mot en fotograf, som tog en bild av en målning med de tre aporna: blind, döv, stum. Två konstnärer ville visa vad de tyckte om att vara utslängda från Malmö Stads Grafikverkstad. Den fick bara användas av vissa, inte av dessa två. Jag hade haft kontakt med de två konstnärerna och pläderat i kommunfullmäktige för att Malmö Stads institutioner av det slaget skulle vara öppna för alla utövande konstnärer.

Barnavårdsnämnden tillhörde de första nämnderna. I den fick vi inblick i många tragedier, där barn led, och vi med dem. Längre följdes jag av vakna ”mardrömmar” om en flicka, som hade två pappor, ingen mamma. Nu är detta naturligt. För barnet också? Vid vårdnadstvist drog jag en lans för fäderna, när det kunde vara befogat.

Omsorgsstyrelsen för utvecklingsstörda barn och ungdomar tillhörde likaså mina första nämnder. I Malmö fanns det två ”hem” för dem och i nordligare delar av Skåne ett par. De var verkligen hemlika, vanliga ”enbostadshus” och bondgårdar. Styrelsen slogs enigt för att få behålla gården i Malmö med sina djur, som eleverna skötte och älskade. Det ”gick” förstås inte längre, så eleverna fick byta ut korna och hönsen mot montering av tvättklämmor och dyligt.

Malmöhus läns landsting byggde just då en stor institutionsbyggnad i Lund. Som alldeles färsk i detta sammanhang skickades jag på kurs eller riksmöte. Medicinalrådet tog mig under enskild behandling efter det att han inför hela församlingen dragit fram Malmö som skräckexempel nummer ett. Vid ett senare sammanträde i vår nämnd beväpnade jag mig med en del broschyrer över färdigmonterade hus, som vi kunde sätta upp på den stora tomten på Håkanstorp, det ena av våra två hus i Malmö. Vår utomordentlige doktor stödde mig och vi fick alla med på noterna. Kruxet dök upp: Bulltofta flygfält i närheten skulle flyttas och eventuellt skulle bostäder byggas på tomten. Men snart hade vi ny tomt och kontakter med byggnadsnämnden, som själv ville stå för ritningarna. Vi fick naturligtvis ha inflytande på planeringen. Vår läkare och jag hade diskussioner om allt, bl.a. ville vi ha olika färger på husen och kor-

ridorerna för att eleverna lätt skulle hitta rätt och få lite färgglädje i sin inte alltför lätta tillvaro.

Döm om vår förvåning och ilska när det var invigningsdags och vi kom till en rad musgrå hus med lika intetsägande inre. Inte en färgklick! Trots det visade medicinalrådet upp vår skapelse som framtidens melodi för svenska och utländska delegationer. 20 år gav han det, men Pilängen står kvar än 2004, efter kanske 40 år! Nu är även Håkanstorps-tomten bebyggd.

Som vice ordförande i Sjukvårdsstyrelsen deltog jag i en rapport till partiet om sjukvård. Ganska många beställde den från olika delar av landet. Kanske lockade tecknarens: "Vill folk ha privatpraktiserande läkare? Då förbjuder vi dom!" Med rolig teckning till.

Där listades vad som behövdes göras, av vilka och hur. Dessutom ville vi att kommunerna skulle inrätta äldrenämnder för att tillvarata de äldres intressen. De behövs fortfarande.

En gång i tiden hade vi också motionerat om vaccination mot röda hund för flickor. Det vaccinet har räddat många barn från svåra sjukdomar i ögon och hjärta.

I kommunfullmäktige kämpade vi bl.a. mot samskapsskolor, ett storkök för hela Malmö, datorer till alla brukare av hemtjänsten. Datorerna stod sedan ouppackade i en källare, men idékläckaren blev socialminister. Vi fick stadsdelsnämnder, ett gigantiskt problem och ekonomiskt fiasko där många av de som bäst behöver hjälp blir utan.

Ett sätt att få folk att lyssna är att börja med något oväntat. En gång frågade jag i en övervägande manlig församling hur ofta de tänkte på fåglarna och möttes av ett förvånat skratt. Det var förstås mig de skratade åt. Det bjöd jag gärna på för att få säga något om natur och miljö. Vår kvinnoörening var mycket tidigt engagerad i miljöfrågorna, bl.a. inspirerad av Ingrid Sundberg. Det resulterade i tusentals snygga plakat med korta punkter om "Vad Du kan göra åt miljön". De distribuerades på olika sätt till hushållen. Bl.a. stoppade vi dem i brevlådorna. Positiva reaktioner övervägde, dock fick ombudsmannen en skopa ovet av en känslig M-herre som inte tyckte att vi skulle lägga oss i vad han tyckte om blommigt toapapper. I kommunfullmäktige pläderade vi för sopsortering, vi trodde att det skulle gå lätt att få malmöborna att sortera avfallet.

Ibland kan det vara mer framgångsrikt att låta någon annan framföra budskapet. T.ex. när trafiken var farlig utanför en skola, en förskola och

en skola för handikappade barn samt ett ålderdomshem. Rektor skrev ett officiellt brev, begärde och fick hastighetsbegränsning. På liknande sätt kom undergången under Regementsgatan till för två skolors och Aqua-kulbadets skull. De nio sydvästliga kommunerna hade ett samarbetsorgan, Sydvästra Skånes kommunalförbund, SSK, med en kunnig och drivande kanslichef som hade kontakter i hela världen. Under en period som ordförande fick jag vara med om att utvidga Skånetrafiken, köpa Pågatåg (men inga Tösatåg!), inviga Pågatågsstationen i Malmö, med ena benet i plastpåse.

Inför diskussionerna om Öresundsbron studerade SSK engelskanalen-projektet från båda sidor, för- och nackdelar med tunnel, konsekvenserna för sjöfarten m.m. I kvinnoföreningen var åsikterna delade. Utanför politiken ingick jag i en informell grupp i Lund av professionella (3 professorer+trafikexperter) och lekmän, som diskuterade en tunnellsättning Malmö central – Köpenhamn. Den bok, (*Tåg under sundet* tror jag den hette) som blev resultatet, skickades bl.a. till beslutsfattare av olika berörda kategorier.

Kommunerna längs Väst kustbanan upp i Halland deltog i förberedelserna för banans förbättring och förlängning under ledning av Landskronas kommunstyrelsens ordförande. Där ingick borrhningen i Hallandsåsen och starten av Hallborrs första och enda metrar in i berget. När Hallborr inte orkade mer lämnade jag invigningen, de andra skulle stå kvar tills den kommit längre in. Det måtte ha varit en dryg väntan, för ännu gör åsen motstånd. Ortsbefolkningens kunskap nonchalerades.

Energi

Energifrågan har länge varit brännande och är så än. Vind, vatten, naturgas, olja, kol och andra fossila bränslen och så kärnkraften, det är bara att välja. Alla de fula, dyra, opålitliga vindkraftverk som ska försköna vårt land och hav kommer aldrig att ge el till ett vettigt pris, en lärdom från Kalifornien, där rostiga stativ och vingor var kvar i naturen sen staten dragit in sina subventioner. Vår elkraft från vattendrag däremot är bra, tills man står vid f.d. Stora Sjöfallet.

Det talas också om vågkraft. Vid en privat vistelse i Normandie och Bretagne nära floden Rance kunde jag studera världens enda tidvattenverk vid flodmynningen. En metallurg från Bofors i mitt sällskap

beskrev vad som hände och intresserade oss för den enorma turbinen, tydligen av brons. Bofors hade fått förfrågan från engelsmän om man kunde tillverka en liknande för vågkraft vid engelska sydkusten. Ineffektivt, oerhört dyrt, olönsamt, blev svaret.

Vid folkomröstningen om kärnkraft var jag tveksam: Ja eller Nej? Jag visste ju att kärnkraften var – kunde bli – farlig, men vi hade den och dess avfall, faran var inte över: alltså Ja. Min första motion till stadsfullmäktige rörde vilken beredskap Malmö hade för en ev. olycka vid kärnkraftverket i Greifswald i DDR några få mil från Sveriges sydkust. Inkallad till stadsfullmäktiges ordförande, Stenberg, fick jag beskedet att jag inte fick lägga in motionen, det var en ”riksfråga”. Det hjälpte inte att jag påpekade att det gällde Malmös och människornas säkerhet, något som staden inte kan nonchalera. Jag ringde min gamle vän Göran Vejde, civilingenjör vid Studsvik, och frågade vad de visste om ryska kärnkraftverk som det i Greifswald. Efter ett par dagar fick jag besked: Ingen vet något! Så Göran Vejde fick uppdraget att undersöka vad som fanns tillgängligt.

Många år senare, som medlem i SSK:s (Sydvästra Skånes kommunalförbund) styrelse besökte vi Greifswald och inkvarterades i arbetarnas ”statarlängor”, illaluktande och nerslitna. Malmöhus läns civilförsvarsdirektör, Olle Aulin, var något nervös. Mycket riktigt gick larmet mitt i natten. ”Inget allvarligt”, fick vi veta. Senare vid ett besök vid Esrange och Rymdbolaget fick vi se första satellitbilden av det radioaktiva röda utsläppet från Tjernobylolyckan. Det var första bilden som kom ut till världen.

Samarbete i EFU

Nu några rader om EFU (Europeiska Kvinnounionen). Vår kvinnoförening har under årens lopp sänt representanter till politiska möten, såväl inom som utom landet. Så var t.ex. en medlem nere i Berlin hösten 1973 och deltog i EFU:s stora konferens med temat ”Ausländer sehen Deutschland nach dem Viermächteabkommen und dem Grundlagenvvertrag”. Genomgående frågor rörde de lättnader i kontakterna mellan väst och öst som förutsades. Särskilda förhoppningar knöts till de tidvis öppnade nya gränsövergångarna.

Även vårdfrågorna och bostadsbristen ägnades stora diskussioner. Imponerande besök var det i Bundeshaus med inlägg från alla länder.

Tågresa till och från Berlin var för många deltagare synnerligen otrevliga, men gav samtidigt en god inblick i levnadsvillkoren för berlinarna. Ingen trodde den gången på fri rörlighet mellan länderna.

Näringsliv

I början av min politiska ”karriär” var jag inbjuden till någon bygga-bosammankomst. Oartigt nog frågade jag om kvinnor inte bodde i hus eftersom jag inte upptäckt någon annan kvinna. Det var första och sista gången jag blev bjuden dit.

Enligt tidningarna valdes de två första kvinnorna i Sverige in i bankstyrelser under samma vecka, Ingegerd Troedsson och jag. Oxie Härads sparbank, den lilla hemtrevliga, blev genom en rad fusioner under min tid slutligen Föreningssparbank.

EG–EU skulle vi naturligtvis inte vara med i från början, d.v.s. när Danmark gick med. Vi kunde inte sitta på denna sida sundet utan att göra något, så vi åkte ett par stycken från SSK över och besökte ett par EG-kontor och tillförsäkrade oss att få dem som felande länk till EG.

Samarbetet över sundet i näringslivssammanhang var bedrövligt, ja, det existerade praktiskt taget inte. SSK anställde två företagare med erfarenheter av arbete i både Danmark och Sverige. Företagare inom samma branscher var mycket positiva enligt de rapporter vi fick.

Men – alltför många stöttestenar i fråga om skatter, lagar och dylikt hindrade och hindrar fortfarande ett bättre samarbete. Nu verkar det mera som att vi köps upp av danskarna.

Bättre gick det med det fjärran Zambia. Ett par duktiga entusiaster härifrån SSK lyckades intressera företagare i Skåne att stödja, utbilda och skänka maskiner o.dyl. till systerföretag där. Det ingår ju inte i normal kommunal verksamhet, men Margareta af Ugglas i Sidas styrelse tyckte det var ett bra projekt, som Sida senare övertog.

Maktskifte i DDR

SSK gjorde en studieresa per år. Om det var kanslichefens skicklighet eller ren tur vet jag inte, men något av det mest spännande fick vi uppleva i DDR: maktskifte i 2 städer.

Ena dagen togs vi emot av den kommunistiske borgmästaren. Nästa morgon hälsades vi välkomna av den kristdemokratiska kyrkoherden,

nu var han borgmästare. Dagen därpå upprepades skiftet mer dramatiskt. Första kvällen följdes vi till hotellet av avgående borgmästaren, som berättade att nu var han berövad allt: lön, arbetet som chef för största skeppsvarvet, sin politiska ställning, och allt som hörde dit. Nästa morgon satt han längst ner i hörnet när vi kom med den nye borgmästaren. På bussen blev det nästan slagsmål mellan de två guiderna, anställda av var sin borgmästare. Kommunistguiden fick slokörad lämna bussen.

Ett Skåne!

Behovet att sy ihop Skåne kändes starkt för många borgerliga politiker, som därför bildade en informell liten grupp från Malmö och Lund. Vi fick sen driva frågan i våra nämnder och i kontakter med beslutsfattare på högre nivå. Särskilt viktiga var kommunikationerna så folk slapp bekymren vid länsgränsen. Vården var också i stort behov av bättre samarbete och kommunikation.

Utanför politiken

Kvinnor i vår generation som växte upp under andra världskriget var vana vid frivilligarbete i Lottorna, Röda Korset, Rädda Barnen o.dyl. I skolan fick vi t.ex. sticka vantar, sockor och halsdukar till Finland under vissa lektioner.

Här hemma fick vi upp ögonen för att kvinnor ofta hade det svårt, blev misshandlade och behövde skydd. Företrädare för olika kvinnoorganisationer i Malmö samlades och startade Kvinnojouren som erbjuder hjälp, stöd och skyddat boende. Ingrid Fredriksson, en av mina efterträdare i Kvinnoföreningen, är sen många år ordförande och kassör i Kvinnojouren.

I början var alla uppdrag i politiken oavlönade hedersuppdrag på kvällstid. Endast kommunalråd och nämndordförande hade lön. I Malmö var uppdraget i kommunfullmäktige länge oavlönat. Samma regel gällde förstås i partiet, vi arbetade för idéerna med glädje.